

שירה לחיים

"וַיֹּאמֶר יְהוָה לְאוֹנָן בֶּן אֵל אֲשֶׁת אַחִיךָ וַיְבִיחֶם אֶתְּךָ וְהָקָם זָרַע לְאַחִיךָ. וַיֵּדַע אוֹנָן כִּי לֹא לוֹ יְהִי הַזָּרַע וְהָיָה אִם בָּא אֵל אֲשֶׁת אַחִיו וְשָׁחַת אֶרְצָה לְבִלְתִּי נִתֵּן זָרַע לְאַחִיו. וַיֵּרַע בְּעֵינָיו ה' אֲשֶׁר עָשָׂה וַיָּמָת גַּם אֹתוֹ" (בראשית לח, ח-י).

מה מבקש יהודה מבנו? מהו עניינו של הייבום? ומדוע מעשיו של אונן כה חמורים בעיני ה'?

שלושה בנים היו ליהודה: ער, אונן ושלה. ער בנו הבכור התחתן עם תמר, אך הוא מת בטרם נולדו להם ילדים. יהודה מבקש להשאיר זכר לבנו שנפטר – ולשם כך הוא פונה לאונן, בנו השני, בבקשה שיישא את תמר לאישה תחת אחיו. מהם שיקוליו של יהודה?

זוג הוא יחידה אחת. עם פטירתו של הבעל – חלק ממנו נותר חי ופועם בעצם נוכחותה של אשתו. כל עוד האישה נשארת במשפחתו של הנפטר היא מנציחה אותו בקרבם, והילדים שיוולדו לה יישאו את זכרו. על פי ההלכה אח שאינו מעוניין לייבם את אשת אחיו רשאי לפטור את עצמו ממצווה זו באמצעות חליצה, אך לא כך פעל אונן. אונן הסכים להתחתן עם תמר אך בד בבד דאג שלא להביאה לידי היריון ולידת ילדים. התנהגותו של אונן נושאת חטא כפול:

חטאו הראשון נעוץ בעצם הימנעותו מקיום העולם. המצווה הראשונה שציוותה התורה את האדם היא להביא ילדים לעולם – "פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלאוּ אֶת הָאָרֶץ" (בראשית א, כח). סירובו ללדת ילדים השית עליו עונש מידה כנגד מידה – הואיל והוא נמנע מהענקת חיים נלקחו חיו ממנו.

החטא השני נעוץ ביחסו של אונן לאשתו. אונן ראה לנגד עיניו רק את עצמו, ואל תמר אשתו התייחס ככלי למימוש תאוותו – הוא מנע ממנה לממש את אימהותה והשתמש בה רק להנאתו-הוא. אנוכיותו של אונן מודגשת במילים "וַיֵּדַע אוֹנָן כִּי לֹא לוֹ יְהִי הַזָּרַע": תמר היא האישה שבחר אחיו, והבן שהיה נולד לא היה נחשב בנו הבלעדי אלא גם המשכו של אחיו, ועל כן "וְשָׁחַת אֶרְצָה לְבִלְתִּי נִתֵּן זָרַע לְאַחִיו".

הייבום היא מצווה המעניקה חיים והמשכיות למי שהלך ואיננו. זוהי שירה לחיים.